

Sygnatura akt II Ca 160/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny - Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Krakowiak

Sędziowie: SO Grzegorz Buła (sprawozdawca)

SR (del.) Krzysztof Wąsik

Protokolant sądowy: Piotr Łączny

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2014 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki (...) w K.

przeciwko Gminie (...)K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie

z dnia 8 listopada 2013 r., sygnatura akt I C 1266/13/S

1. oddała apelację;
2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 kwietnia 2014r.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2013r. Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie, zasądził od strony pozwanej Gminy (...)K. na rzecz strony powodowej (...) sp. z o.o. spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w K., kwotę 14.068,52zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30.04.2013r. do dnia zapłaty. Sąd Rejonowy zasądził również od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 3.121zł, tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następującym stanie faktycznym, który uznał za niesporny:

(...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w K. jest współwłaścicielem w udziale wynoszącym 1/3 część w prawie własności nieruchomości położonej przy ul. (...)w K.. Od 1.07.2004r. do 28.02.2013r. Gmina (...)K. administrowała przedmiotową nieruchomość, jako prowadząca cudze sprawy bez zlecenia. Wcześniej przedmiotową nieruchomość administrowała spółka (...) również na zasadzie prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W dniu 19.02.2013r. został sporządzony protokół zdawczo odbiorczy, w którym określono saldo

nieruchomości na koniec grudnia 2012r. na kwotę 295.762,89zł. Ostateczne rozliczenie finansowe zostało dokonane w dniu 11.04.2013r., zgodnie z jego treścią saldo za okres od 1.07.1995r. do 28.02.2013r. wyniosło 297.248,68zł. (...)wskazała, że za okres od 1.03.2003r. do 28.02.2013r. saldo nieruchomości wynosi 255.043,09zł. i jako nieprzedawnione podlega wypłacie proporcjonalnie do posiadanych udziałów. (...)wypłaciła stronie powodowej 85.014,37zł, wyliczoną jako 1/3 ostatecznego salda za nieprzedawniony okres. (...)dysponuje rocznymi rozliczeniami jedynie za okres od 1.07.2004r., tj. od przejścia nieruchomości przez Zarząd (...). Wcześniejsze saldo ustalono jedynie w oparciu o informacje udzielone przez poprzedniego zarządcę tj. (...).

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd pierwszej instancji wskazał przepisy kodeksu cywilnego dotyczące prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W ocenie tego Sądu termin przedawnienia roszczeń opartych na tej podstawie zgodnie z treścią art. 118 k.c. wynosi 10 lat, wobec braku szczególnej regulacji w tym zakresie. Sąd pierwszej instancji przyjął, że obowiązki wynikające z art. 753 § 2 k.c. aktualizują się dopiero z chwilą zaprzestania prowadzenia cudzych spraw za inną osobę. Wobec tego za taki dzień, zdaniem Sądu Rejonowego, uznać należy 1.03.2013r., czyli dzień przekazania przedmiotowej nieruchomości przez Gminę stronie powodowej. Sąd Rejonowy nie podzielił twierdzeń (...) jakoby przedawnienie dotyczyło każdego roku kalendarzowego odrębnie z początkiem każdego roku. Taki sposób interpretacji Sąd pierwszej instancji uznał za sprzeczny z ratio legis przepisu art. 753 § 2 k.c. Dodatkowo Sąd ten wskazał, że nie sposób przyjąć, by sam zarzut przedawnienia został złożony prawidłowo. Strona pozwana nie wskazała bowiem ściśle do jakich konkretnie kwot i za jaki okres zgłasza przedmiotowy zarzut. Co więcej zdaniem Sądu Rejonowego wobec przyznania przez (...), iż nie dysponuje rocznymi rozliczeniami za okres sprzed lipca 2004r. odmowa zapłaty na rzecz strony powodowej oparta jest na dowolnym i czysto hipotetycznym wyliczeniu pożytków, przypadających za wcześniejsze lata. Wobec tego Sąd pierwszej instancji zasądził żadaną kwotę jako 1/3 z całości uzyskanych przez stronę pozwaną pożytków, przy uwzględnieniu dotychczas wypłaconej kwoty z tego tytułu. O odsetkach Sąd Rejonowy rozstrzygnął na podstawie art. 481 k.c. oraz opierając się na § 7 ust. 8 protokołu zdawczo – odbiorczego zgodnie z którym wypłata winna nastąpić w ciągu 14 dni od przedłożenia ostatecznego sprawozdania tj. 16.04.2013r. zgodnie z żądaniem pozwu. O kosztach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony apelacją przez Gminę (...)K.. Zarzuciła ona przedmiotowemu wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 753 § 2 k.c. w zw. z art. 120 k.c. oraz art. 455 k.c., poprzez wadliwą ich wykładnię, wskutek czego Sąd Rejonowy przyjął, że roszczenie o wypłatę pożytków z nieruchomości stało się wymagalne w chwili przekazania nieruchomości, a w konsekwencji nie uwzględnił zarzutu przedawnienia. Strona pozwana zarzuciła również naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i jego oceny, poprzez pominięcie § 7 pkt 7 protokołu zdawczo – odbiorczego w którym strony uzgodniły sposób wyliczenia należnych stronie powodowej pożytków. Wobec powyższego strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenia na jej rzecz od strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, za obie instancje. W uzasadnieniu zgłoszonych zarzutów wskazano, że rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest błędne. Kwota pożytków, powstała w wyniku rozliczeń dokonywanych przez (...)prowadzonych w sposób prawidłowy dla sprawowania zarządu nieruchomością. W trakcie zarządu pożytki były na bieżąco wykorzystywane na potrzeby sprawowanego zarządu, nie można więc mówić o poszczególnych wierzytelnościach, czy też należnościach, które uzyskują samodzielny byt, bowiem stają się one składnikiem aktywów jakie nieruchomość przynosi. Strona pozwana (...)podniosła, że roszczenie o zapłatę pożytków, które przynosi nieruchomość staje się wymagalne po zakończeniu każdego roku gospodarczego najwcześniej z dniem 2 stycznia roku następującego po danym roku gospodarczym. Tym samym strona pozwana pottrzymała swoje stanowisko zgodnie z którym uległy przedawnieniu roszczenia o wypłatę pożytków za lata 1995 – 2003 tj. za okres dalszy niż 10 lat od przekazania zarządu, podkreślając równocześnie, brak kwestionowania po stronie powodowej sposobu rozliczenia i ostatecznej kwoty pożytków.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej była bezzasadna, wobec czego podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Okręgowego ustalony przez Sąd pierwszej instancji stan faktyczny poczyniony w przedmiotowej sprawie jest prawidłowy i jako taki, Sąd Okręgowy uznał go za własny oraz podzielił jego ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Sąd Okręgowy podzielił również w pełni dokonane w oparciu o ustalony stan faktyczny rozważania prawne, podnoszone zaś przez stronę pozwaną w apelacji zarzuty zarówno naruszenia prawa procesowego, jak i materialnego nie mogły odnieść skutku z uwagi na ich bezzasadność.

Wskazać należy, iż Sąd pierwszej instancji oparł rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy o treść art. 753 § 2 k.c. Zgodnie z jego treścią z czynności swych prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia powinien złożyć rachunek oraz wydać wszystko, co przy prowadzeniu sprawy uzyskał dla osoby, której sprawę prowadzi. Jeżeli działał zgodnie ze swoimi obowiązkami, może żądać zwrotu uzasadnionych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwolnienia od zobowiązań, które zaciągnął przy prowadzeniu sprawy. Wobec tego strona pozwana miała obowiązek wydania wszelkich korzyści jakie uzyskała prowadząc cudze sprawy bez zlecenia, w tym przypadku kwoty wynikającej z aktualnego salda nieruchomości, które ostatecznie wyniosło 297.248,68zł.

Zgodzić się należy z twierdzeniami Sądu Rejonowego, iż wobec braku regulacji szczególnej, roszczenia z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia przedawniają się na zasadach ogólnych wyrażonych w art. 118 k.c. tj. z upływem lat 10. Pamiętać jednak należy, że instytucja prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia nie wyznacza terminu w jakim prowadzący ma podejmować określone działania, tym samym obowiązek wydania wszystkiego co uzyskał powstaje z chwilą wezwania go do wykonania, zgodnie z treścią art. 455 k.c.

Nie można jednak zdaniem Sądu drugiej instancji przyjąć, by doszło do przedawnienia roszczeń strony powodowej, jak to wskazuje strona pozwana i to z dwóch powodów.

Po pierwsze Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela poglądu strony pozwanej dotyczącego początku biegu terminu przedawnienia roszczenia strony powodowej. Zgodnie z art. 120 §1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, przy czym jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Zarówno w ocenie strony pozwanej, jak Sądu pierwszej instancji nie budzi wątpliwości, że roszczenie dominus negotii o złożenie rachunku i wydanie wszystkiego, co prowadzący jego sprawę bez zlecenia, uzyskał dla niego, ma charakter majątkowy i podlega przedawnieniu zgodnie z art. 117 §1 k.c. Pogląd ten podziela także Sąd drugiej instancji. Dla określenia terminu przedawnienia w/w roszczenia istotnym jest określenie terminu wymagalności tego roszczenia. Podnieść należy, iż roszczenie określone w art. 753 §2 k.c. ma charakter samodzielny i dotyczy wszelkiego rodzaju czynności podejmowanych przez prowadzącego cudzą sprawę bez zlecenia (negotiorum gestor). W ocenie Sądu Okręgowego nie należy zatem dla określenia początku biegu terminu przedawnienia odwoływać się do konkretnego rodzaju spraw prowadzonych przez gestora, lecz przyjąć należy wspólny moment powstania wymagalności tego roszczenia, bez związku z charakterem sprawy prowadzonej przed gestora. Zdaniem Sądu drugiej instancji najwcześniejszym możliwym terminem powstania wymagalności roszczenia określonego w art. 753 §2 k.c. jest chwila w jakiej dominus negotii uzyskał informację o prowadzeniu jego sprawy przez gestora. Niewątpliwie od tego momentu może on podjąć działania związane z domaganiem się zaprzestania tych czynności przez gestora, a także złożenia rachunku z czynności już podjętych oraz żądać wydania wszystkiego co gestor uzyskał dla niego w ramach swoich czynności. Nie można w tym miejscu pominąć, iż istota instytucji przewidzianej w art. 752 k.c. polega na podejmowaniu działań przez gestora z korzyścią osoby, której sprawę prowadzi (a nie korzyści własnej). Z istotą tą bezpośrednio związany jest także obowiązek wydania przez gestora wszystkiego co uzyskał w ramach prowadzenia cudzej sprawy, jest bowiem oczywiste, że prowadząc daną sprawę musi on mieć świadomość, iż prowadzona sprawa

nie jest jego własną. Zatem wskazany wyżej moment jest pierwszym, w którym dominus negotii może wezwać gestora, zgodnie z art. 455 k.c., o spełnienie jego zobowiązania. Za powyższym stanowiskiem przemawia też to, iż niejednokrotnie osoba, której sprawa (sprawy) są prowadzone nie jest tego świadoma, nie może więc podjąć jakichkolwiek czynności w stosunku do osoby, która samodzielnie, bez jej zgody, się tego podjęła. Ten aspekt prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia znalazł wyraz w regulacji zawartej w art. 753 §1 k.c., który nakłada na gestora przede wszystkim obowiązek zawiadomienia o podjętych czynnościach osobę, której sprawy podjął się prowadzić. Nie do zaakceptowania jest stanowisko, iż termin przedawnienia roszczenia z art. 753 §2 k.c. mógłby rozpocząć swój bieg jeszcze nim uprawniony do wystąpienia z nim uzyskałby wiedzę, iż ktokolwiek bez jego zgody prowadzi jakąkolwiek jego sprawę, a do tego prowadzi m.in. pogląd prezentowany w niniejszej sprawie przez stronę pozwaną. Należy dodać, iż tak określona wymagalność roszczenia dominus negotii, a co za tym idzie początek biegu przedawnienia przysługującego mu roszczenia, jest logicznie skorelowana z roszczeniami przysługującymi gestorowi w stosunku do osoby, której sprawę prowadził. Jego roszczenia o zwrot uzasadnionych wydatków i nakładów mogą bowiem stać się wymagalne dopiero wówczas, gdy uzyska on możliwość zawiadomienia osoby, której sprawę prowadził o tym fakcie.

Odnosząc powyższe rozważania do stanu istniejącego w tej sprawie należy stwierdzić, iż nie zostało wykazane w jej toku, aby zawiadomienie strony powodowej o prowadzeniu jej sprawy przez Gminę (...) nastąpiło przed dniem 19 lutego 2013 roku, a więc datą sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego, co bez wątplenia czyni zarzut przedawnienia bezskutecznym, gdyż nie upłynął termin określony w art. 118 k.c. W niniejszej sprawie powyższa data w zasadzie zbiegła się z zaprzestaniem prowadzenia sprawy powodowej spółki przez stronę pozwaną. Zgodzić się zatem należy z Sądem pierwszej instancji, iż roszczenia strony powodowej były wymagalne w chwili zaprzestania prowadzenia cudzej sprawy bez zlecenia.

Apelacja strony pozwanej nie mogłaby odnieść skutku także przy przyjęciu jej poglądu dotyczącego wymagalności roszczenia z art. 753 §2 k.c. Dostrzec bowiem należy, jak wskazywała w apelacji sama strona pozwana, że środki uzyskiwane z administrowania nieruchomością nie były gromadzone oddzielnie za każdy rok, a stanowiły składnik aktywów jakie nieruchomość przynosi, tym samym odnotowywany stan środków za określony rok gospodarczy, jest konsekwencją ich pracy w poprzednim roku. Zdaniem Sądu Odwoławczego uznanie roszczenia o zwrot środków pieniężnych uzyskanych przez administratora w okresie sprzed 10 lat można by hipotetycznie uznać za przedawnione, jedynie wtedy gdy pozostałyby one wydzielone i nie stanowiły kapitału początkowego na kolejny rok gospodarczy. Inne rozumienie treści przepisu art. 753 § 2 k.c., zdaniem Sądu Okręgowego, prowadziłoby do uzyskanie przez prowadzącego cudze sprawy bez zlecenia nienależnej mu korzyści majątkowej, która nie miałaby oparcia w przepisach prawa. Po drugie, w ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, że sam zarzut przedawnienia nie mógł być podniesiony przez stronę pozwaną. Dla skutecznego wystąpienia z zarzutem przedawnienia konieczne jest dokładne określenie kwot jakie miałyby ulegać przedawnieniu, jak również wskazanie jakiego okresu one dotyczą. Tymczasem odmowa wypłaty na rzecz strony powodowej kwoty 14.068,52zł. wynikała z dowolnego i hipotetycznego wyliczenia pożytków przypadających za okres przed 1.03.2003r. w oparciu o informacje przekazane przez wcześniejszego zarządcę (...). Jak trafnie wskazał Sąd pierwszej instancji strona pozwana sama przyznała, że nie posiada rocznych rozliczeń za okres sprzed 1.07.2004r. Natomiast jak wynika z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy z informacji (...) wynikało jedynie, że w okresie od 1995r. do VI.2004r. (a więc do okresu, za który nawet strona pozwana nie traktuje roszczeń powoda jako przedawnionych) nadwyżka przychodów nad wydatkami wynosiła 62.995,22zł, bez wskazania w jakim okresie ona powstała. Wszelkie więc rozliczenia dokonywane w tym zakresie przez stronę pozwaną należy uznać za dowolne i nie poparte jakimikolwiek dokumentami źródłowymi określającymi wysokość przychodów i wydatków w poszczególnych latach, poprzedzających objęcie nieruchomości w zarząd przez (...) jako jednostkę budżetową strony pozwanej. Nadmienić też trzeba, iż z dalszych rozliczeń strony pozwanej obejmujących okres od VII.2004r. do II. 2013r. wynika, iż w roku 2011 odnotowano niedobór przychodów w stosunku do wydatków wynoszący 42.310,27zł. Z danych tych nie wynika jednak z jakich środków różnica ta została wyrównana, natomiast o taką też kwotę pomniejszone zostało saldo nieruchomości, które obliczane było przy uwzględnieniu także stanu wynikającego z informacji poprzedniego administratora (...). Słusznie więc podnosi strona powodowa, że strona pozwana nie wykazała, aby istniały jakiekolwiek pożytki uzyskane z nieruchomości przed dniem

1.03.2003r., które mogłyby ulec przedawnieniu, nawet przy przyjęciu sposobu określenia terminu wymagalności roszczeń strony powodowej wskazywanego przez Gminę (...)K..

Wskazać również należy na niezasadność zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i jego oceny, poprzez pominięcie § 7 pkt 7 protokołu zdawczo – odbiorczego, w którym strony uzgodniły sposób wyliczenia należnych stronie powodowej pożytków. Mieć na uwadze należy, że w przedmiotowej sprawie wysokość uzyskanych pożytków, ani sposób ich wyliczenia nie był kwestionowany przez stronę powodową. Spór dotyczył kwestii przedawnienia roszczeń z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W ocenie Sądu drugiej instancji przepisy normujące przedawnienie mają charakter ius cogens, co oznacza, że normy prawne, których treść i zakres da się odczytać z tych przepisów, są bezwzględnie stosowalne. Zasada ta nie doznaje wyjątków, strony nie mogą wyłączyć stosowania przepisów o przedawnieniu i zastępować ich postanowieniami umownymi. Dotyczy to w szczególności regulowania terminów przedawnienia w odmienny sposób, niż przewidują to przepisy ustawy. Należy także podnieść, iż aby postanowienia zawarte w powyższym punkcie protokołu zdawczo-odbiorczego mogły znaleźć zastosowanie strona pozwana powinna wykazać wysokość pożytków uzyskanych z przedmiotowej nieruchomości przed dniem 1.03.2003r., czego jak już wcześniej wspomniano nie uczyniła.

Wobec powyższego na podstawie cytowanych przepisów oraz art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy instancji oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy rozstrzygnął na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Dlatego też zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów tego postępowania. Powyższa kwota została obliczona w oparciu o § 6 ust. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (tj. Dz.U. z 2013r. poz. 461).